

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 730 תאריך 25.10.51

במסד לעבריינים צעירים, ופירוט התפוררותה הפוליטית של מצריים המלוכנית. בשער הגיליון תמונת וויזואל לי וקלארק נייבל, המסמלים את ראשית שקיעתה של הוליווד.

גיליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנה כרוק, הביא כתבת-שער מצולמת בת שלושה עמודים. הכתבה עסקה בניתוח שקיעת הוליווד כמרכז הקולנוע העולמי, ופירטה את תפקיד ביות-הפרטים כמבשר לסילוף האמת ולטיפוח הלומות מזויפים. בסיכום הכתבה העלה מסקנות עבור הקולנוע הישראלי, מסי קנת המסבירות את השפל שבו שרוי קולנוע זה.

* מדוע אסר בן-גוריון את העישון בישיבות-הממשלה

הזלילה הגדולה של מאו צה-טונג * הצדידות של

שלונסקי * ברטראנד ראסל על פיקחות ועסקי-מדיניות

העם

המעטים משפיעים הרבה

אחרי חודש ימים של חגים, הגיסי-למחצה והגיס-לרביע (הפסקות-חשמל) התמתה ה"אורה. נאנח אנחה של צער, העיף מבט עצוב בלוח המראה לו כי במשך כמה חדשים לא יהיו חגים רישמיים. שנת-העבודה החלה.

האורח הממוצע אינו מתלהב, ביותר, לעבודה מאומצת בסתיו 1951. אף כי מצר ליק-מפא"י, מאיר ארגוב, הח"כ בן 47, השביע קהל מאזינים באסיפה תל-אביבית כי עליהם לעבוד יותר, אם רוצים הם כי המדינה תוסיף להתקיים, הרי קיימת רק המרצה מעטה לפועל. התשבון פשוט: אם יעבוד יותר, יצטרך לשלם מס-הכנסה רב יותר, לא יוכל לקנות בכסף ולא-כלום: הבגדים קצובים, חופשה בחוץ-לארץ אינה אפשרית. דיור עולה בהון-תועצות שאין הוא יכול לחסכו מעולם, והוא הדין לגבי מכונית, שעבודה לא יקבל רשיון רכישה.

החגים איפשרו לו למעט בעבודה, אף כי הרקע הדתי לא עניין אותו ביותר. כי בשנה שבה הפכו החוגים הדתיים ה"מאורגנים שותף-יחיד של מפא"י בממ"ש שלה, נתרופף עוד יותר הצביון הדתי של עונת-החגים. בערים הגדולות לא נראי כימעט סוכות, שוק האתרוגים היה זעיר (ונפל קורבן להתקפות המישטרה הכל-כלית, שפעלה נגד עסקים שחורים), כי כבישים ניראו מכוניות לא מעטות ביי-הכיפורים - דבר שהיה בלתי-אפשרי עוד לפני כמה שנים.

הסיבה: אף כי הדור הישראלי יליד-הארץ הולך וקטן בהשווא האחווים (ואם להלן) הרי השפעתו על הצביון הרוחני של המדינה הולכת וגדלה.

כל חמישי: צבר

מיספורים, הירחון הסטאטיסטי של קרן היסוד ולישכת הסטאטיסטיקה הממשלתית בראשות פרופסור רוברטו בקי, שיתפן כרגיל, פעולה והסיקו מסקנה מעניינת על גורל הצבר.

אחרי שבסוף 1931 (המיפקד השני של ממשלת המנדט) היו ארבעה מתוך כל עשרת יהודי הארץ ילידיה, החל חלקם יורד. כעבור 17 שנה, ב-1948, ברישום התושבים הישראלי, ירד חלקם לשליש, לפני שנה לרבע. מתקרב היום לחמישיה. אולם לא רק חלקם של הצברים בין יהודי הארץ מתמעט, גם חלקם של האשי-כנונים הולך ופוחת, מפצה את מיעוט ה"צברים בריבוי יוצאי ארצות-המזרח.

לעומת ירידה בחלקם של יוצאי-המזרח לפני עליית המדינה (משליש לחמישיה) גדל שיעורם בקפיצה רבת, והגיע בסוף 1950 לשליש. מתקרב השנה לשתי חמי-שיות ויתברר, כנראה, תוך שנה, שלא רק כל ארבעה מתוך עשרה ישראלים הם יוצ-

* היה עד לפני כמה שנים מנהל ה"לישכה המרכזית לסטאטיסטיקה. מטיף מושבע לריבוי הילודה.

** בני עדות-המזרח היו מיוצגים ב"כנסת על-ידי שישה ח"כים בלבד (ז.א. חמישה אחווים במקום ארבעים). הצברים מיוצגים על-ידי 17 ח"כים.

מנגוון

"איני רוצה בך"

השר היחיד בממשלה החדשה, שלא חיכה לסיום חודש החגים ונכנס מיד ל"תפקידו, היה דוב יוסף. הוא חזר למישרדו הישן, ולמחסני-המלאי שנתרקנו בינתיים לחלוטין.

פגישתו עם מנהל מישרד-המיסחר-הרה"תעשייה, הרמן הולנדר, היתה לבבית וכנה: "איני רוצה בך, מר הולנדר", הודיע השר החדש למי שהיה זמן רב מועמד לתפקיד שרי-המיסחר-הרה"תעשייה. ההסבר: דוב יוסף זקוק אומנם לפקידים אחראים וממושמצים, אך אינו זקוק לבעלי יוזמה יתירה. כי הממשלה חייבת לשלם עתה את שטרותיו של הולנדר עבור העור שגרם לשפע ה"נעלים בחנויות, ונמנעה בכך מתשלום תמורת הסוכר המוגז במלמים שעה שה"אוכלוסיה לא זכתה לחלוקתו זה שלושה חודשים.

ספרים

הקולוול ברח למטכ"ל

האודר האמיץ מחשבי (222 ע') מאת: מ. י. בוגבריא, הוצאת "מסדה". הבקוק מחשבי הוא גבר בעל צורה מרו-

בעת כמעט, נושא משפיים משובצים במיסגרת-זהב (שהיו נושרים מדיר מעל גב חוטמו, למרות היותו חרומף) ששערי ראשו לא היה משופע ביותר, רווק בעל הספרייה הגדולה (והיחידה) בכפר הגיבור רים.

מילבד זאת היה קצין בצבא הגרמני בימי מילחמת-העולם הראשונה, והביא משם שני אותות שנרכשו בדרך משונה: כתב-אישור שהקצין חבוקו מחשבי לא קיבל את צלב הברזל כאות-הצטיינות. האישור ניתן לו כאשר נתקף רגשות אנטי-צבאיים, בימי המהפכה. אחר בריחת הקיסר ויל-הלם, אות שני היה מונקל שהשיג בדרך משונה עוד יותר בהפירות ורדן: כשנפגע כובעי-הפלדה שלו, חבש כובע של שבוי צרפתי, יצא איתו למקום מסוים שבו ישב אותה שעה יורש-עצר פלוני לבית אלמוגי, שהיה קולוגל במפקדה הראשית, כשעיתון פניו, מונקל בעינו ** ו"מיכנטיים תלויים על וו שבכותל. אך למראה הכובע הצרפתי שעל ראשו של מחשבי, טעה טעות גמורה בהערכת המצב, וחשב שהאויב פרץ את הקוים. יורש-העצר הקים צעקה, הפיל את המונקל מ"עינו ונמלט לעורף המטה הכללי.

אולם מחשבי הצטיין במיוחד בפעילותו לטובת הכלל בכפר הגיבורים. אחרי ש"נכשל בבחירות לוועד הכפר, כשעשרת הדיברות הן מצעו, החליט כי על הכפר לספק לעצמו את קימחו, ולגדל חיטה ב"ממדים נרחבים. אך כפרדסן וחיר העדיף כי אהרים יורעו את החיטה, והסתפק ב"הריסת הקיר המבדיל בין שני חדריו ביתו, רכש חיטה מאיכר שנידלדל בכפר שכן והפך את ביתו לאסם.

בכל זאת נאלץ מחשבי להשתלם ב"אחד מקרבות-ההתשה הארוכים של מילחמת-העולם הראשונה נערך בוורדן. ** מישקף לעיין אחת.

"חמאה במקום תותחים"

חקלאות, ולמד לשם כך את השפה הפור-טוגלית (כדי לאפשר לעצמו קריאת "ספר-לימוד החקלאות" באותה שפה). מומחה שי נזדמן לכפר הסביר כי החיטה היא מסוג ירוד, והזהיר את מחשבי כי תישרף (מחמת המימותה היבועית המתפתחת מאליה) אם לא ידאג לניעור גרעיניה.

מחשבי מצא פיתרון קל: שיגר מיכתב בעילום-שם לבולשת הבריטית, והודיע על מחבוא נשק חם באסמו. התוצאה: יחידת צבא הקיפה את האסם, נסתיעה ביחידת בדואים שכירים, הפכה כל גרגיר חיטה, ולא מצאה דבר, אך הצילה את חישתו של מחשבי.

אחרי שיעמום מתמיד, הנובע מעיין ב"כיתבי סופרים מכובדים הרוקמים את עלי-לותיהם סביב דרישת בין חנווני-מכולת תל-אביבי ללקוחות, או איכר רחובות עם פועליו הערביים, יצא בן-גבריאל בספר קל, משעשע, מרתק, העלול להמיט שואת צחוק על קוראיו.

אנשים

● אחרי שבן-גוריון גילה כי 11 מתוך 13 שרי הממשלה אינם מעשנים (יוצאים מן הכלל שני אנשי הפועל המזרחי: ד"ר יוסף בורג, משה שפירא), ביקש לא-סור את העישון בישיבות-הממשלה. לאחר שהצעתו נתקבלה, נזדרזו שרי-האוצר אלי"עזר קפלן והעלה את מחיר הסיגריות כדי שלושים אחווים.

● סיפר אחד המוזמנים האירופאיים להגיגת יום-השנה השני של תפיסת ה"שלטון בסין על-ידי מאו צה-טונג: "הסעודות היו כבירות. מנה באה אחר מנה בלא הפסק. לעיתים 12 עד 15 מנות לארוחה. רוב מאכלי-התאווה ניתנו עם תוספות. המרק המצויין היה עשוי מסנפירי כריש, והיו קציצות מבשר נחש."

● בכינוס השנתי של סופרי הקיבוץ הארצי, שנערך בעין-שמר, בלט אברהם שרונסקי, שביקש סליחה על קולו ה"צרוך בנימוק הגיוני: "קרה לי פנציר גדול. אפשר שתוכן דברי טובה יהיה, אבל הצורה ודאי שנתקלקלה - נצטרדתי."

● ברטראנד ראסל, הפילוסוף ה"בריטי, שזכה בפרסי-נובל לסיפרות הודיע, בהגיעו לגיל 80, כי "פיקחותי הלכה והת"מעטה מאז היותי בן עשרים. בהיותי צעיר אהבתי מתימטיקה ** אחר-כך, כש"זה הפך קשה מדי עבורי, נטיתי לפילור-סופיה, וכאשר גם לה לא יכולתי, עברתי לעיסקי מדיניות."

* בדומה למירצו האינסופי-למעט של מחשבי לא נה בוגבריא, מחברו, מימיו, הוא פירסם אלפי מאמרים, 15 ספ"רים, הטיף לפאן-אסאיתיות, דולאומיות, איחוד-המרחב. משך 25 שנים שימש כ"עיתונאי-חופץ לסוכנויות-הידועות הגדולות של מרכז-אירופה, שירת בצבא הגרמני במלחמת-העולם הראשונה, במישטרה ה"ארצישראלית, בצבא הבריטי במלחמת-העולם השני ובצה"ל.

** בשנות ה"20 לחייו חיבר רא"סל, יחד עם וייטהאר, את עקרונות ה"מתימטיקה" המהווים בסיס המתימטיקה ה"מודרנית. בתקופת התעסקותו בפילוסופיה, ביסס את עקרונות ה"פילוסופיה הפוזיטיבי"ביסטית", ובשנות ה"80 לחייו זכה בפרס נובל לשלום של פועלו נגד הפצצה-האטומית.